

GMO-šlechtěné hospodářské rostliny v Evropě na prahu roku 2017

JAN ŠMARDA

Ve 2. čísle Universitas z roku 2016 jsem se podrobně rozepsal o genetických manipulacích rostlin obecně a v závěrečné části tohoto textu jsem si posteskl, že Evropská unie této moderní formě šlechtění v našem zemědělství nepřeje. Určitou naději připustila závěrečná věta tohoto textu: „Teď už je jen otázkou, jakou míru rozhodnosti má v EU slovo její ombudsmanky“. Uběhl rok – a tak se podívejme řečí čísel na rozdíly mezi situací na konci roku 2015 a situací na konci roku 2016 a srovnajme, kolik geneticky manipulovaných odrůd zemědělských druhů bylo orgány Evropské unie tolerováno v průběhu uplynulého roku. Předkládám čísla z oficiálních údajů Ministerstva životního prostředí České republiky.

Hned na začátku musím uvést jeden údaj na pováženou: v loňském roce bylo zrušeno jediné existující povolení pěstovat v evropských zemích geneticky zmanipulovanou odrůdu kukuřice Monsanto 863. Bylo zrušeno prostě proto, že se v Evropě přestala pěstovat ke krmení dobytka – a to bylo dáno výrazným zpřísněním norem pro její pěstování právě se strany Evropské unie: bylo zakázáno obchodovat mlékem takto krmených krav. (O tom jsem publikoval zprávu ve 4. čísle Universitas 2016.) K pěstování GMO-rostlin se tedy EU staví bez výjimky odmítavě. V jednoduché tabulce tak můžeme uvést jen počet GMO-odrůd, povolených k dovozu do evropských zemí, a počet těch, pro které bylo v evropských zemích požádáno a je tudíž ve stadiu projednávání orgány EU.

Počet GMO-odrůd tolerovaných Evropskou unií

druh plodiny	povolených pro trh		ve fázi schvalování	
	2015	2016	2015	2016
kukuřice	30	29	18	19
soja	12	15	13	13
řepka	4	3	3	3
bavlník	11	10	6	6

Z 8 údajů (a víc GMO-odrůd ve hře vůbec není) vidíme nepatrný vzestup během roku u kukuřice a soji. Všech 6 ostatních zůstalo ve stejné situaci nebo u nich došlo k malému poklesu. Celkově tedy orgány EU neprojevíly během roku významnější změnu svého pevného, odmítavého stanoviska k GMO-odrůdám

hospodářsky důležitých zemědělských druhů. Tyto druhy tvoří pro celý svět jakousi první linii ekonomického vývoje zemědělství. A EU svým členským zemím urychlovat žádoucí pokrok programově a soustavně nepřeje, zatím co veškerý ostatní svět, který molekulárně genetických metod pro zrychlování pokroku svého zemědělství (který zastavit nelze!) bystře využívá, nás stále rychleji předbíhá.

Všechny ostatní světadíly, které se sborově spojily v intenzivním pěstování GMO-zemědělsky významných odrůd, je samozřejmě rozšiřují i na další a další druhy, které jim přinášejí prakticky nepřeberné možnosti modifikovat jejich další a další vlastnosti a biologické schopnosti. Je to práce namáhavá a nikoliv snadná; a tím více tvůrčí vědce pobízí k jejímu urychlování, jež se nabízí i nám. Jenomže – Evropa se obklopila nepřekročitelnou hradbou. Jsme tam, co můžeme vyjádřit uvedenou tabulkou. Dodat je k ní možno už jen to, že ke čtyřem druhům, v ní zachyceným, můžeme pro úplnost dodat ještě řepu-cukrovku. Nesmíme využívat geneticky vylepšené odrůdy, které existují, nesmíme je pěstovat ani uvádět na trh. Smíme však dovážet produkty, potraviny a krmiva, z jejich cukru ve světě vyrobené.